

Laudáció
a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Professor Emeritus címének
Dr. Kása Zoltán ny. egyetemi tanárnak való átadása alkalmából

Tisztelt akadémiai közösség! Tisztelt vendégek és meghívottak!
Kedves oktatói barátaim, kedves hallgatók!

Hadd kezdjem jelen laudációt egy személyes és többi tekintetben is tanulságos történettel. Akadémiai közösségünk sok tagja számára ismeretes alulírott szenvedélyes vonzalma az egykori szocialista blokk lenyűgöző autóipara, a Skodák, Trabantok, Wartburgok, Zsigulik világa iránt. Történt egyszer, hogy egy internetes hirdetőportálon beleütköztem egy Felvidéken található, eladásra kínált, 1971-es évjáratú 1300-as Daciába. S mivel a szenvedély – mint tudjuk – hegyeket képes mozgatni, néhány nap múlva már ott is álltam Kisgéresen, egy magunkféle külhoni magyar család udvarán. Beszélgetni kezdtünk, s mikor mondom, hogy Erdélyből, Kolozsvárról érkeztem, az udvarban lévő idősebb hölgy felkapta a fejét: „Kolozsvár, Kolozsvár – ott él egy ide, hozzánk, Perbenyikhez kötődő magyar ember, biztosan ismeri őt.” A szám szélén volt, hogy kimondjam: „Kedves hölgyem, egy félmillió lelkes városból jövök, úgyhogy nagy összegben erre az ismeretségre biztosan nem fogadnék”; ám mire megtettem volna, már folytatta is: „Valami nagy ember ő ott. Professzor. Kásának hívják.”

Túllépve azon, hogy Kolozsvártól 300 kilométerre a hölgy nem pusztán egy ismerőst, hanem egy nagyon közvetlen munkatársat és barátot nevezett meg számomra; de akár azt is félretéve, hogy vélhetően Barabási Albert-Lászlónak nincs igaza, ugyanis a Kárpát-medencei magyar világ hálózatában nem maximum 6 kézfogásra, hanem legföljebb kettőre vagyunk egymástól – nos, mindezeket félretéve a visszafele vezető úton mindvégig ott csengett a fülemben a mondat: „valami nagy ember ő”. És azon kezdtem el gondolkodni, hogy vajon mit is jelenthet a „nagyemberség”? Miben állhatnak eme jelző kritériumai?

Hát minden bizonnyal elsősorban – ahogyan azt a szó is mutatja – az emberi mivoltban, emberi vonásokban. Jelenti a tekintély és autoritás mellett is meglévő emberi arcot, érzést, gerinccsereget és közvetlenséget. De nyilván jelent egyféle társadalmi státust, elismerést, megbecsülést; mint ahogyan minden kétséget kizáróan felnézünk a „nagyemberre” szakmai rátermettsége és teljesítménye okán is. Kies magyar világunkban ugyanakkor sajátos kritériummal, a közügyeinkben való szerepvállalással, a közösségért való cselekvés jelentésével is gazdagodik a fogalom.

S mindezeket végiggondolva meg kell állapítanunk, hogy Kása Zoltán professzorunk valóban „nagyember”. Emberi kvalitásokból, egyenességből, gerinccseregből, következetességből, együttműködési készségből, vagy akár barátságából akadémiai közösségünk előtt az elmúlt tíz esztendőben (amióta a Sapientia Egyetem főállású oktatója) jelesre vizsgázott. Szakmai, elméleti informatikusi tekintélye, oktatói és intézményvezetői autoritása mellett mindig ott van benne a közvetlenség, az emberi arc is. Jól példái lehetnek ennek a minden hét szerda délutánján a Bulgakov-kávézóban nyilvánosan meghirdetett fogadóórája (mely lassan-lassan egy baráti közösség „köztösvetévé” is vált), de akár vicceselő hajlandósága is – nem volt olyan gyűlés, tanácskozás, beszélgetés, ahol előbb-utóbb, szinte törvényszerűen ne kerültek volna elő professzor úr poénjai is. És apropó poénok: meggyőződésem, hogy az emberi nagyság, műveltség, intelligencia egyik igen fontos fokmérője a humorérzék – nos, Kása Zoltánnak talán ezért sem kellett soha a „szomszédba mennie”. Tanúskodnak erről írásai, kiadványai is, így például a néhány évvel ezelőtt kiadott, hangulatos rendhagyó matematikatörténete, melynek soraiból nem csupán a kombinatorikával, szókombinatorikával foglalkozó szakember, hanem a kiváló humorérzékkel megáldott ember is megmutatkozik számunkra.

Tekintélyét, megbecsültségét, elfogadottságát minden bizonnyal nem csupán emberi kvalitásai, hanem szakmai, oktatói, intézményvezetői teljesítményei is megalapozták. Mondhatni szokványos, ámde következetes utat járt be oktatóként, a tanársegéd-től a doktorátusvezető professzorig. S persze közben egyetemista generációk sorai nőttek fel a kezei alatt. Számos szakkönyv és szaktanulmány, tudománytörténeti és tudománynépszerűsítő írás, közéleti cikk szerzője; az Erdélyi Magyar Műszaki Társaság és a Kolozsvári Akadémiai Bizottság alelnöke; a BBTE Matematika és Informatika Karának dékánhelyettese, illetve ugyanezen intézmény rektorhelyettese; a

Sapientia tudományos kutatási igazgatója, rektorhelyettese, egyetemi szenátusunk elnöke. Intézményünk életében kedves emlék tekintélyének egyik igen kézzelfogható bizonyítéka: ő volt az a szenátusi elnök, aki – konstatálva az egyetemi karaink enyhén szólva is laza határidő-betartási habitusát –, a pénteki napon tartott ülést azonnal berekesztette, kijelentve, hogy hétfőn újra szenátusi ülés, s addig mindenkinek lehet teljesíteni a házi feladatát. Autoritását jól jelzi, hogy – amint a székely mondaná – „mukk se volt.”

S amint azt korábban is mondtam, erdélyi világukban a „nagyemberség” fogalmában rendszerint benne foglaltatik a közügyekben való szerepvállalás, a szűkebb-tágabb közösségért való tenniakarás, a Kárpát-medencei magyarságért érzett felelősség jelentésárnyalata is. És minden bizonnyal e tekintetben sem volt fedezet nélküli ama Kisgéresen elhangzott mondat. Argumentumként álljon itt most csupán annyi, hogy az 1989 utáni világban Kása Zoltán folyamatosan és határozottan állt és áll ki az erdélyi önálló magyar felsőoktatás ügyéért: tette ezt a kolozsvári tudományegyetem rektorhelyetteseként, egy olyan időszakban, amikor éles polémiák, csatározások folytak az önálló állami magyar felsőoktatás, de legalább az önálló magyar állami kar megteremtéséért; s mikor ebben az „állóháborúban” azok látszottak felülkerekedni, akiknek nem fűződött hasonló hitük és akaratuk az önálló magyar felsőoktatás megteremtéséhez, meggyőződését, álláspontját a dékánhelyettesi, kari tanácsi, illetve szenátusi tagságáról való lemondásával nyomatékosította. Frissen megjelent, élet- és pályatörténeti visszaemlékezéseit tartalmazó kötetében (melyet tiszta szívvel ajánlok minden kedves kolléga figyelmébe) erről a következőképpen vall: a kérdésre, hogy kell-e nekünk önálló egyetem, „a válaszom mindig igen volt. Ez annyira természetes (...) számomra, mint az, hogy magyarul beszélek. Csodálkoztam azokon, (...) akik azt tartották, hogy nem lennénk képesek arra, hogy egy önálló egyetemet hatékonyan működtessünk. Hangoztatták ezt akkor, amikor közelünkben új országok születtek! Azok a népek nem félték attól, hogy nem tudják majd működtetni az új országukat, pedig nem is mindig voltak többen nálunk, erdélyi magyaroknál.”

S persze az önálló erdélyi magyar felsőoktatás ügyéért való tenniakarásának bizonyítéka az is, hogy tíz esztendővel ezelőtt főállású professzorként jött át egyetemünk marosvásárhelyi karára, ezen túlmenően pedig tudományos igazgatóként, rektorhelyettesként, szenátusi elnökként oroszlánrészt vállalt az egyetem elmúlt tíz esztendejének fejlesztésében, stratégiai irányainak kialakításában, napi szintű menedzsmentjében. Kása Zoltán közösségi szerepvállalásának, kisebbségi történelmi és felsőoktatástörténeti múltunk iránt érzett felelősségének másik bizonyítéka, és egyben színfoltja is a 2017-ben általa szerkesztett és rendezett “Matematika a Bolyain” című dokumentumfilm, melyben az 1959 előtti kolozsvári magyar matematikaoktatásnak állított emléket.

Az erdélyi magyar közösség érdekében végzett szolgálatát a magyar állam a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetéssel honorálta 2017-ben; szakmai tevékenysége elismeréseként a Neumann János Társaság és az Erdélyi Múzeum Egyesület pedig Neumann János, illetve Gróf Mikó Imre emléklakettet adományozott számára. Egyetemünk professor emeritusi címének mai adományozásával formálisan vezetői, tudományszervezői, kutatói és oktatói munkáját ismerjük el, melyet igen nagy odaadással végzett az elmúlt évtizedben – és, bízunk benne, fog végezni az elkövetkező néhány évtizedben is. Kevésbé formálisan viszont úgy hiszem, hogy a hamarosan átadandó címmel Kása Zoltán munkatársi, emberi, baráti minőségét is kívántuk honorálni.

Tisztelt Professor Úr! Kedves Zoli! A Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem akadémiai közössége, munkatársaid, barátaid nevében, a jövőnkbe vetett közös hit, valamint az intézményünk fejlesztésében való szerepvállalásod jegyében fogadd egyetemünk professor emeritusi címét. Tudjuk, hogy személyed mindig garancia, barátságod pedig mindig biztatás a Sapientia jövője tekintetében.

Isten éltesen, szívből gratulálok!

Köszönöm, hogy meghallgattak.

Csíkszereda, 2018. október 3.